

The background of the book cover is a painting. On the left, a large tree with dense, brown and orange autumn foliage stands in front of a yellow building. The building has several windows with white frames. The sky is a clear, light blue. The text is overlaid on this scene.

Збірник на пошану  
професора

Марка Гольберга

До 50-річчя  
наукової діяльності  
та 80-річчя  
з дня народження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА  
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ЗБІРНИК**  
**НА ПОШАНУ ПРОФЕСОРА**  
**МАРКА ГОЛЬБЕРГА**

До 50-річчя наукової діяльності  
та 80-річчя від дня народження

Дрогобич  
“ВИМІР”  
2002

УДК 83  
3-11

Рекомендовано до друку Вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол №4 від 18 квітня 2002 року).

Збірник складають матеріали ювілейної конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Марка Гольберга.

Статті друкуються мовою оригіналу – українською, російською, білоруською, польською, німецькою.

**Редакційна колегія:**

**Валерій Скотний**, професор, ректор ДДПУ;

**Тетяна Біленко**, професор кафедри філософії, кандидат філософських наук  
(головний редактор);

**Надія Кушина**, доцент кафедри практики англійської мови, кандидат філологічних наук;

**Віра Меньок**, доцент кафедри світової літератури, кандидат філологічних наук;

**Євген Пшеничний**, завідувач кафедри теорії та історії української літератури, кандидат філологічних наук (заступник головного редактора);

**Марія Щербак**, доцент кафедри слов'янських мов, кандидат філологічних наук.

**Збірник на пошану професора Марка Гольберга / Ред. кол. Тетяна Біленко (головний редактор), В.Меньок, Є.Пшеничний та ін. – Дрогобич: Вимір, 2002. – 324 с.**

ISBN 966-7444-91-0

© Дрогобицький державний педагогічний університет ім.Івана Франка, 2002.

© В.Скотний, М.Теплинський та ін., 2002.

© ТзОВ "Вимір", 2002.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ  
ГОМЕРІВСЬКОГО МОТИВУ "ОДІССЕЇ"  
В РОМАНІ КОСТАСА ВАРНАЛІСА  
"ЩОДЕННИК ПЕНЕЛОПИ"

Наталія  
ЯКУБОВСЬКА  
(Чернівці)

*Антична література – невичерпне джерело натхнення для письменників різних епох і культур. Проте античні герої продовжують своє життя в літературних творах відповідно до нових суспільних правил. Старі теми і мотиви залишаються цікавими і зрозумілими для читачів завдяки трансформації протоджерела і його адаптації до нових вимог суспільства. Для досягнення цієї мети письменники використовують різні трансформаційні прийоми, зокрема: "накладання", "асоціативно-символічне зближення", "аксіологічний зсув". Форма щоденника дозволила К.Варналісу показати гомерівську поему через призму світосприйняття Пенелопи, а зміна структури роману спричинила суттєву еволюцію героїв та дала можливість представити їх характери у розвитку.*

Загальнокультурна літературна традиція – явище, що формувалося протягом століть. Говорячи про світову літературу, слід зауважити, що вона не є чимось однорідним, а складається з величезного доробку представників різних культур. Проте література будь-якої країни не існує відокремлено, а лише в постійному взаємозв'язку та обміні. Саме в процесі творчих контактів виникає взаємозв'язок народів і культур, який виявляється у функціонуванні традиційних образів і сюжетів. Однією з таких структур, що активно розробляється і до нашого часу є гомерівський мотив "Одіссеї". Завдяки "відкритості" [6, 49] своєї системи, та наявності "морально-психологічних домінант" [6, 73] "Одіссея" продовжує своє існування, зазнаючи трансформацій і суттєвих переосмислень. Здатність твору перетворюватися і актуалізуватися у відповідний часовий період свого перевтілення, пояснюється розвитком суспільства та переоцінкою певних моральних засад. То ж, одним із трансформуючих шляхів літературного твору є аксіологічна переакцентуалізація, що відкриває "широкий простір для моделювання різних аспектів духовної суперечності" [5, 54]. Письменників ХХ століття приваблює не відтворення сюжетних колізій, а прагнення заглибитись у світ почуттів героїв, розкрити їх духовний світ.

Яскравим прикладом трансформації загальновідомого зразка є "Щоденник Пенелопи" К. Варналіса, який є однією з численних переробок поеми Гомера "Одіссея". Повість написана у формі щоденника. "Заголовок твору часто є тим первинним ідейно-смісловим сигналом, який налаштовує реципієнта на необхідне автору сприйняття інтерпретації сюжету (образу, мотиву), а інколи і підказує читачу характер його переосмислення" [5, 79]. Такий авторський прийом дозволяє не лише ознайомитися з подіями, а й отримати оцінку і ставлення до них оповідача. Форма щоденника дає можливість автору говорити від імені головної героїні, тобто показувати події "ізсередини", суб'єктивно зображаючи їх, і, що головне, – перейти від простої констатації фактів до зображення цих подій через світосприйняття головної

героїні. Саме *героїні*, адже у Варналіса Пенелопа стала повноцінною діючою особою, наділеною почуттями, характером, а не просто персонажем другого плану гомерівської "Одіссеї".

Сама назва повісті вказує на відверто суб'єктивний хід розповіді. Але й не менш важливу роль відіграє і підзаголовок повісті (1193 до н.е. – ?). Ця дата є відправною точкою оповіді, а знак питання, – в контексті самого завершення твору мотивується тим, що події, про які розповідається, не завершуються у далекі часи існування Еллади, а продовжуються аж до сьогодення. Знак питання є символом часової незавершеності, відкритості, і вказує на те, що універсальні проблеми, підняті в "Щоденнику", будуть актуальні в майбутньому. У фіналі повісті Варналіс здійснює часову транспозицію історії ітакійського народу, робить стрибок від догомерівських часів до сучасних йому років ХХ століття, показуючи в моделі Ітаки діахронічний історичний розвиток Греції. В алегоричних образах вовків і шакалів зображені різноманітні завойовники, які поневолювали і роздирали Грецію впродовж століть.

В історичному контексті події в розділі "Казка" розподіляються на три важливих періоди життя Греції:

1) перша навала вовків і шакалів – це Османське поневолення і, відповідно, народне повстання – національно-визвольна боротьба клефтів 1821-29 рр., наслідком якої стало проголошення Дня незалежності 26 березня 1821 року: "...І призначили день (саме той, коли рятівники вступили на землю Ітаки), котрий відзначатиметься щорічно як національне свято" [2, 98];

2) у другій навалі вовків змальовано Першу світову війну з усіма притаманними війнам жахами: голодом, розоренням;

3) у наступному завоюванні показано Другу світову війну, боротьбу з італійськими і фашистськими військами. Висадка англійського війська у 1944 році алегорично описана в наступних рядках: "Боги страшенно реготали. А шакали ще дужче. Вони никали навколо острова і – як тільки вовки дали дьору (фашистські війська) – одразу увірвалися на Ітаку. Визволителі." [2, 101]. Автор дає різко негативну оцінку вичікувальній політиці англійського уряду, який за своїми визвольними гаслами приховував свої справжні наміри – розповсюдження політичного впливу на Грецію.

К.Варналіс перетворює епічну гомерівську Пенелопу у метафоричний образ диктаторської влади, яку автор іронічно називає "Ідеалом": "Повернулась і я, Ідеал, на свою батьківщину, до свого народу. Вельможі і патріоти прийняли мене у свої обійми такі могутні, як щелепи кита. А голота знову позамикалася в домівках..." [2, 102] – влада, яка ховається за спинами своїх громадян і нездатна відстояти їх інтереси і свободу, заслуговує справедливого осуду з боку народу. Враховуючи розгортання історичних подій Другої світової війни, стає зрозумілим, що йдеться про повернення у 1944 р. із еміграції уряду Папандреу, який по суті є лише маріонеткою в руках "вельмож" і "патріотів" та подвійним тираном для простих громадян. Автор здійснює переосмислення традиційного міфологічного матеріалу, розширюючи рамки гомерівської "Одіссеї" "дописуючи" її [5].

Давньогрецький фабульний простір наповнюється новими подіями, що відбуваються на Ітаці у відсутність Одиссея. К. Варналіс зображує гострі конфлікти між владою, уособленою в Пенелопі, та народом. Проте, письменник розширює подієвий план і після приїзду Псевдоодиссея, продовжує сюжетну лінію, вводячи в повість завойовницькі війни, що ведуться проти Ітаки. Ці епізоди значно трансформують гомерівський зразок, повністю не відповідаючи ідилічному баченню ітакійського суспільства давньогрецьким поетом. Але саме введення цих подій у "Щоденник" стає містком, несе в собі яскраве антивоєнне звучання. З точки зору людей ХХ ст., війна є актом вандалізму і аморальним вчинком, а не явищем, що заслуговує оспівування і прославлення загарбницької війни. Цей факт розбіжності поглядів показує зміну і розвиток суспільних поглядів на життя, переоцінку цінностей та ідеалів.

У передмові до повісті К. Варналіс у підкреслено-іронічному тоні вказує: "Я видаю історію про Пенелопу за начебто написану власною рукою володаркою Ітаки" [2, 5] і також пише, що він "перелицьовує міфологію на історію" [2, 7]. Письменник зазначає першоджерело повісті, але зазначає, що його історія багато в чому не збігається з своїм прототипом. Проте автор наводить низку доведень у своє виправдання і перш за все письменник згадує інші версії існуючих міфів: "Що правда, з легенд відомо, нібито в давні часи на Ітаку навідувався байстрюк Одиссея, його син від чаклунки Кірки. Убивши свого батька, він волочився з матір'ю..." [2, 7].

Уже із першої сторінки щоденника відчувається ідеологічне підґрунтя повісті та орієнтація на сприйняття підтексту саме нової версії "Одіссеї": "Проте її (Пенелопа) життєвий уклад – це від початку і до кінця життя спосіб мислення і вчинки всіх тих, що сидять на шиї у своїх народів, якого б імені вони не прибрали і яку б епоху не паплюжили" [2, 7]. Пенелопа є уособленням влади, що існувала, що існує і буде існувати; в її образі автор викриває негативні риси, притаманні правлячим колом та показує негаразди, спричинені розігруванням власних інтересів на політичній арені, які неодмінно ведуть лише до зубожіння народу та розігрування політичних карт країн.

Коли читаєш першу фразу щоденника: "Перше квітня! Йй-бо, усе мов у сні! Не йму віри, та й годі!.." [2, 9], то виникають асоціації чогось неправдивого, вигаданого і навіть сам стиль ніби ще раз нагадує читачеві, що вся ця оповідь не є реальним фактом. День першого квітня – це день жартів та обманів, а отже, все сказане чи написане у цей день не потрібно приймати на віру. Ця психологічна прив'язка відбивається і на стилі повісті – сатирично-іронічному, який був абсолютно неприпустимим для епічної поеми.

Характерною рисою "Щоденника Пенелопа" є подання автором ключових фраз і виразів, що містять натяки на подальший розвиток подій у повісті. Зокрема, іронічне зображення другого дня Пенелопа і її побивання з приводу того, що вона забула віддати Одиссеєві такий "цінний" подарунок – роги: "Я так хотіла, щоб мій любий узяв їх в дорогу. На згадку про мене чи як *почесний знак*" [2, 11] та інша фраза-антитеза: "Я укрию роги позолотою,

щоб подарувати їх Одиссеєві, коли він повернеться!”[2, 11] дає зрозуміти, що Одиссей все-таки буде “носити” ці роги. Автор іронічно порівнює роги із почесним знаком, роги, які є символом подружньої зради. У іншому уривку: “Тепер же роги носитиме Менелай, носитиме Агамемнон, носитимуть усі хоробрі царі, що знають собі ціну. Усі, крім Одиссея! Так ще й мене звинуватять у цьому” [2, 11] – письменник робить натяк на античну версію міфу, в якому Пенелопа виступає символом доброчесності. Приписана чеснота героїні ніби тяжіє над нею, втискає в певні рамки, не дає можливості для розвитку її образу. Варналіс ламає усталене загальнокультурне трактування міфу, змінюючи аксіологічні поля, розробляючи іншу маловідому версію міфу, за якою Пенелопа все-таки зраджувала свого чоловіка [3]. Це авторське переосмислення показує героїню у її еволюції і мотивує цей відхід від античного зразка вагомими причинами: нещасливим шлюбом та державними інтересами.

Порівнюючи гомерівський епос і повість Варналіса, ми бачимо, що у новій версії Пенелопа перетворюється із пасивної фігури на активну і починає активно брати участь у розвитку подій. Водночас Варналіс “заземлює” образ “холодної” гомерівської Пенелопи, “підігриваючи” її темперамент та наділяючи її чисто людськими рисами. Автор вказує, що Пенелопа передусім жінка і, на противагу античному міфу, – не досить щаслива у шлюбі: “Я жила, затиснута в його кулаці, мов травіна, що пробилася з-під каменя” [2, 12]. Із слабкої дружини Одиссея Пенелопа перетворюється на сильну і владну царицю, яка знає, чого прагне: “Годі вже плачу і жалоби! У мене ще є обов’язки перед батьківщиною! Я мушу правити твердою рукою” [2, 14]; це твердження кардинально не співпадає з баченням цього образу в гомерівській поемі, та воно не є випадковим, адже Варналіс має на меті показати цей образ у його розвитку, прослідкувати перехід від одного стану в інший якісно новий етап екзистенціальної сутності.

Як і всі смертні, Пенелопа була жінкою із тією ж “слабкою плоттю” і тому автор обіграє доброчинність “відданої” дружини, показуючи зворотній бік її доброчесності. Пенелопа зображується як розбещена жінка, яка прикривається інтересами батьківщини: “Маючи мене за рабиню Пенелопи, вони були грубими, брутальними, лаялись і ображали мене... Чого я тільки не витерпіла! Заради трону, заради батьківщини...” [2, 77]. Проте ця маска жертви не може повністю приховати справжню натуру героїні, яка вирвалася з монотонності сімейного життя і без оглядки кинулася в вир нерозсудливості, прагнучи отримати від життя все, чого не могла взяти спочатку під батьківським наглядом, а потім в ролі добропорядної дружини.

Цікавою рисою обробки Варналіса є те, що з оповіді майже зникає син Пенелопи Телемах, який згадується лише в 11 розділі. Це пояснюється тим, що головною героїнею твору стає Пенелопа, відсуваючи Телемаха на задній план.

Проте, на нашу думку, стає не досить зрозумілим трактування образу Пенелопи. На початку твору Варналіс змальовує становлення сильної, владної цариці Пенелопи, яка заявляє: “Тирана нема наді мною. Тиран – це я. І тільки

я" [2, 22], або у бої з Антіонієм: "Зненацька дужим ударом я вибила меч з його рук. По тому я підняла той меч і врочиство простягла переможеному: – Візьми! З ним служитимеш мені вірою і правдою..." [2, 50], але згодом відбувається кардинальний злам у її характері: "До чого дійшло! Найпослідуший мій холоп більше мене не слухається. Вони, бач, охочіше служитимуть архонтам, бо з ними, мовляв, веселіше" [2, 54]. Автор знову повертається до гомерівського варіанту, і Пенелопа, в якій на хвилинку прокинулася "сильна жінка", з невідомих причин перетворюється на ту ж безсилу і немічну гомерівську Пенелопу.

Цікавим моментом "Щоденника Пенелопи" є те, що сюжетна композиція твору ускладнюється появою нової дійової особи – Гомера, очевидця Троянської війни, який переповідає побачене там. Отже, суб'єктивна оповідь Пенелопи про Троянську війну переривається "нібито правдивими" свідченнями самого її учасника: "Гомер каже, нібито бував у Трої і знайомий зі всіма ахейськими вождями... Та й як це Гомер міг бачити те, про що співає, коли сам сліпий?" [2, 55]. У трансформованому творі Гомер зображується як продажний співець, що співає те, що від нього хочуть почути, за що йому заплатять. У контексті політичних поглядів автора Гомер виступає прообразом продажної преси, яка висвітлює вигідні тій чи іншій правлячій партії сторони подій.

В основній оповідній системі, носієм якої є Пенелопа, моделюється, крім гомерівського, ще одна периферійна ланка, виразником якої в "Щоденнику" є Псевдоодісей. Поява цього персонажа готується фразою Пенелопи: "Як би мені хотілося, щоб повернувся раптом великий володар, герой із героїв, мудрець із мудреців – мій Одісей... Чи ще якийсь там!..." [2, 54]. Але останні слова правительки Ітаки насторожують читача і дають зрозуміти, що Одісей все таки з'явиться, проте не той, на якого всі очікують (не гомерівський).

Введення нових дійових осіб час від часу перериває щоденник Пенелопи вкрапленнями об'єктивної оповіді від третьої особи. Так, Псевдоодісей, що повернувся на Ітаку, розповідає про своє життя на острові чарівниці Кірки. Але автор повністю переробляє цей гомерівський епізод, вивертаючи його і показуючи події у дзеркальному відображенні. Чарівниця Кірка перетворила супутників Одиссея на свиней і це життя задовольнило їх, а свого кабана – на людину. У цьому уривку автор піднімає важливу проблему – проблему екзистенційної сутності людини і її взаємодії із суспільством, проблему гніту. Перед людьми-свиньми постає проблема вибору існування, але вони вибирають тваринне життя, в якому воліють сховатися від жорстоких проблем людського світу.

В останній частині повісті прослідковується перехід автора від власне емоційно-оцінного зображення подій та їх фільтрування через світосприйняття Пенелопи до їх простої констатації героїнею. В останньому розділі "Казка" Пенелопа ніби зі сторони оповідає всі події, що відбуваються. Вони зображується об'єктивніше, увага акцентується лише на констатації подій, а не на внутрішньому світі героїні.



Упродовж усього твору автор поступово пов'язує епізоди повісті із сучасними проблемами, але особливо чітко і окреслено вони звучать у останньому розділі, де письменник здійснює перехід у інший часовий план, але, без відриву від давньогрецького, - вони ніби співіснують паралельно. Такий перехід здійснюється за допомогою введення сучасних реалій: "поліція", "генерали", "орден". К. Варналіс піднімає проблему відносин влади та людини, проблему політичних ігор, жертвами яких стають прості люди. В щоденнику неодноразово лунає мотив зради як основної риси, притаманної керівній верхівці суспільства: "Народ воював і в горах, і на морі, а бідний Одиссей геть утратив спокій. Збирав свої манатки. І недарма, бо ще задовго до того, як військо зазнало поразки, воєначальники вже зрадили його, продавшись ворогові" [2, 97] та "... Таємно ми вже заслали в загони бунтарів своїх вивідачів. Нехай втираються в довір'я та повертають справу так, як вигідно нам. Нема сильнішої зброї, ніж зрада" [2, 100]. Стає зрозумілим, що будь-яка спроба народу змінити щось в країні не матиме результатів, адже його доля – в руках уряду, який керується передусім власними інтересами.

К. Варналіс поділяє теорію циклічного розвитку історії (А. Тойнбі та ін.) і думку про те, що всі події повторюються за одним і тим же сценарієм. Для підтвердження цієї думки можна навести розділ "Казка", де автор використовує повтор цілого уривку, що змальовує прихід завойовників, наголошуючи на тому, що ким би вони не були, їх дії і дії панівної правлячої верхівки є постійно одними і тими ж: "Простий люд позачинявся у своїх домівках. А вельможне панство, генерали і високі державні чиновники вийшли зустрічати "гостей" – при орденах, але без зброї. На чолі виступав первосвященик, притискаючи до грудей "Святу міфологію". Рухались поважно, з фанфарами попереду та чепурними аристократочками, що стискали в тендітних пальчиках духмяні квіти і вінки, позаду. Вітальними вигуками зі сльозами на очах зустрічали "переможця"..." [2, 97-98; 101]. Письменник іронічно наголошує на "святості" грецької міфології, яку вважають гордістю Греції, а будь-який відхід від традиції – святотатством.

Опираючись на порівняльний аналіз гомерівської поеми "Одіссеї" та роману К.Варналіса "Щоденник Пенелопи", відзначимо, що трансформаційні перетворення, яких зазнала епічна поема, дозволили грецькому письменнику показати вічні проблеми суспільства: влада і людина та влада і народ. Для осучаснення епічної поеми К.Варналіс використав "накладання", "асоціативно-символічне зближення" і "аксіологічний зсув" [6, 73 – 74]. Як зазначає І.Г.Неупокоева, творче завдання кожного письменника, що використовує традиційний матеріал, полягає в тому, щоб, "відштовхуючись від старого, виразити нове, підказане художнику його часом, його національним досвідом, його художньою індивідуальністю" [4, 31]. Саме такий підхід грецького письменника до античного зразка "оживив" проблемами ХХ століття.

2. Варналіс К. Щоденник Пенелопи // Сучасна грецька повість – К.: Дніпро, 1981. – С. 7 – 103.
3. Грейвс Р. Мифы древней Греции. – М.: Прогресс, 1992. – 624 с.
4. Неупокоева И. Г. Некоторые вопросы изучения взаимосвязей и взаимодействия национальных литератур // Взаимосвязи и взаимодействия национальных литератур. – М.: Наука, 1961. – С. 13 – 51.
5. Нямцу А. Загальнокультурна традиція у світовій літературі. – Чернівці: Рута, 1997. – 223с.
6. Нямцу А. Поэтика традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 1999. – 176 с.

**Наталья Якубовская. Особенности функционирования гомеровского мотива "Одиссеи" в романе Костаса Варналиса "Дневник Пенелопы".** Античная литература – неисчерпаемый источник вдохновения для писателей разных эпох и культур. Но античные герои продолжают свою жизнь в литературных произведениях согласно новым социальным правилам. Старые темы и мотивы остаются интересными и понятными читателям благодаря трансформации протоисточника и его адаптации к новым социальным требованиям. Для достижения этой цели писатели используют разные трансформирующие приемы, в частности: "накладывание", "ассоциативно-символическое сближение", "аксиологическое смещение". Форма дневника позволила К.Варналису показать гомеровскую поэму сквозь призму мировоззрения Пенелопы, а изменение структуры романа вызвало существенную эволюцию героев и дало возможность представить их характеры в развитии.

**Natalia Yakubovska. Peculiarities of the functioning of Homer's "Odyssey" motive in Kostas Varnalis's novel "Penelop's Diary".** The antique literature has been a constant source of inspiration for writers of all times and nations. But ancient heroes continue their lives in literary works according to new rules of society. Old themes and motives can remain interesting and clear for modern readers only by means of the primary source novel transformation and its adaptation to the new demands of the society. To achieve this aim writers use different ways of transformation, in particular "axiologic shift", "associative-symbolic rapprochement", "layer". The form of a diary permitted K.Varnalis to show the old Homer's poem through the prism of Penelop's world outlook, and the modification of the novel structure caused the heroes' evolution and gave the possibility to show their characters in the development.

## ЗМІСТ

### СЛОВО ПРО ЮВІЛЯРА БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ МАРКА ГОЛЬБЕРГА ЮВІЛЯР: ПРО СЕБЕ І СВІЙ ЧАС

<i>Скотний Валерій</i> . На пошану ювіляра .....	5
Доповнення до бібліографічного покажчика наукових праць професора <b>Марка Яковича Гольберга</b> .....	10
<i>Гольберг Марк</i> . Життя прожити – не поле перейти... ..	13

### ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

<i>Абрамович Семен</i> . Имманентная конфликтность христианской концепции человека в романе Германа Гессе “Нарцисс и Гольмунд” .....	29
<i>Бунь Оксана</i> . Проблеми референції постмодерністського художнього тексту в герменевтичному аспекті .....	36
<i>Гиришман Михаил</i> . Полемика Э.Левинаса с М.Бубером в контексте взаимосвязей философии диалога и теории поэтического произведения .....	45
<i>Іванишин Петро</i> . Національно-екзистенціальні передсудження як засіб подолання хибної інтерпретації .....	52
<i>Kasperski Edward</i> . Komparatystyka, globalizacja i dialog .....	64
<i>Копилянська Нонна</i> . Різниця в хронотопі фольклорної і літературної казки (на матеріалі романтизму) .....	72
<i>Кравець Ольга</i> . Пантелеймон Куліш і брати Барвінські: творчі контакти, дискусії і суперечки .....	78
<i>Кравець Ярема</i> . Євген Маланюк: діалог із франкомовним світом .....	87
<i>Меньок Віра</i> . “Інтерпретаційний потенціал” та “інтерпретаційний простір”: діалог з теоретичною концепцією Марка Гольберга .....	95
<i>Пшеничний Євген</i> . “Відданий вам Р.Якобсон” (лист Романа Якобсона до Василя Сімовича) .....	108
<i>Туплинский Марк</i> . Тихие радости архивиста .....	113
<i>Шестакова Элеонора</i> . Болезнь и больноу в художественном мире Ф.М.Достоевского (на матеріалі ранніх произведений) .....	119

### ЖИТТЯ І ЛІТЕРАТУРА:

#### ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

<i>Біленко Тетяна</i> . Творче осмислення діалектики особи і суспільства: проблема вірності і зради в літературній спадщині Адама Міцкевича та Івана Франка .....	126
<i>Возняк Володимир</i> . Суб’єктна інтенція розуму .....	137
<i>Голомб Лідія</i> . Слідами дискусій навколо творчості Олександра Олеся (до історії раннього українського модернізму) .....	142
<i>Григораиш Наталія</i> . Кирило-мефодіївське питання в дослідженнях Івана Огієнка .....	154
<i>Zajaczkowski Ryszard</i> . Poeta wartosci (O lirycie Romana Brandstaettera) .....	159

<i>Ігнатів Надія.</i> Пам'ять про пережите у лірично-ностальгійних історіях (за книгою Л.Бежина "Воспоминания старых москвичей") .....	325
<i>Лимонченко Вера.</i> Союз философии и филологии .....	170
<i>Мовчан Вера.</i> Романтическое мироотношение как культурная форма .....	176
<i>Петрушенко Віктор.</i> Поклик віддаленого (до епізоду однієї п'єси А.П.Чехова) .....	182
<i>Полякова Людмила.</i> К интерпретации стихотворения Осипа Мандельштама "Соломинка" .....	191
<i>Фіськова Світлана.</i> Однозначність та багатозначність міфу в повісті Крісти Вольф "Касандра" .....	196
<i>Чонка Тетяна.</i> Дещо про діалогічну сутність творчої реальності .....	202
<b>КОМПАРАТИВІСТИКА, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО, СЛАВІСТИКА</b>	209
<i>Гамаль Любов.</i> Гоголь як текст і його інтерпретація .....	216
<i>Гірняк Світлана.</i> Споріднені процеси номінації в українській та російській мовах (на прикладах антонімії) .....	222
<i>Гулевич Лілія.</i> Українські переклади, переспіви та наслідування балади Й.В.Гете "Mignon" .....	227
<i>Kravchenko Lesya.</i> Zum Problem der national-kulturellen Identität in der deutschen Literatur nach der Wiedervereinigung .....	233
<i>Кузик Данило.</i> Михайло Старицький – перекладач Джорджа Гордона Байрона .....	244
<i>Ліякумовіч Цімафей.</i> Янка Купала – прапагандыст шаўчэнкаўскай паэзіі .....	250
<i>Моторний Володимир, Моторний Андрій.</i> Українська літературна масарикіана .....	258
<i>Наливайко Дмитро.</i> Україна і геттінгенський центр славістики XVIII ст. ....	265
<i>Няму Анатолій, Ясинецька Ірина.</i> Морально-психологічні антиномії поведінкового та аксіологічного комплексів легендарного образу в літературі .....	271
<i>Петрухіна Людмила.</i> Стихія води у слов'янській романтичній баладі .....	278
<i>Теплий Іван, Бондарчук Людмила.</i> Проблеми англійського перекладу виробничо-господарських та ділових термінів у творах української класичної літератури XIX – поч. XX ст. ....	288
<i>Тимошенко Леонід.</i> З історії культурних взаємин України у XVII столітті (місія Кирила Лукаріса в Україну в 1600 – 1601 рр.) .....	294
<i>Щербак Марія.</i> Новелістичне слово Василя Стефаника у контексті художнього перекладу (на матеріалах російських перекладів) .....	299
<i>Якубовська Наталія.</i> Особливості функціонування гомерівського мотиву "Одіссеї" в романі Костаса Варналіса "Щоденник Пенелопи" .....	311

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗБІРНИК  
НА ПОШАНУ ПРОФЕСОРА  
МАРКА ГОЛЬБЕРГА**

Головний редактор – Тетяна Біленко

Коректура – Марії Щербак,  
Надії Кушини,  
Віри Меньок

Комп'ютерний набір – Валентини Костишин  
Комп'ютерна верстка та макетування – Івана Мєрчука

---

Здано до набору 29.04.2002р. Підписано до друку 10.05.2002р.  
Формат 60x84/32. Папір XEROX. Times New Roman Cyr.  
Наклад 500 прим. Ум. друк. арк. 27,2. Замовлення № 316.

---

Видавництво та друк ТзОВ "Вимір",  
82100, м. Дрогобич, вул. Стрийська, 28,  
тел./факс: (03244) 3-90-57